

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31.03.2009, sp. zn. 29 Cdo 2270/2007, ECLI:CZ:NS:2009:29.CDO.2270.2007.1

Číslo: 3/2010

Právní věta: Námitka proti směnečnému platebnímu rozkazu, že konkrétní pohledávku, k jejímuž zajištění podle ujednání účastníků směnka sloužila, již žalovaný zaplatil, je ve smyslu ustanovení § 175 o. s. ř. odůvodněnou námitkou i tehdy, není-li v ní uvedeno, kdy (popř. jakým způsobem) k zaplacení došlo.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 31.03.2009

Spisová značka: 29 Cdo 2270/2007

Číslo rozhodnutí: 3

Číslo sešitu: 1-2

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla:

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

M ě s t s k ý s o u d v P r a z e rozsudkem ze dne 5. 6. 2006 v celém rozsahu zrušil směnečný platební rozkaz ze dne 13. 1. 2005, jímž žalovaným uložil zaplatit společně a nerozdílně žalobkyni částku 4 000 000 Kč s 6% úrokem od 29. 6. 2004 do zaplacení, směnečnou odměnu ve výši 13 333 Kč a náklady řízení.

Soud prvního stupně po provedeném dokazování uzavřel, že námitka žalovaných, podle které byl směnkou zajištěný závazek splněn, je důvodná. Měl za prokázané, že směnka (za jejíž zaplacení převzali žalovaní směnečné rukojemství) sloužila k zajištění splnění povinnosti společnosti N., s. r. o. (dále jen "společnost"), vrátit žalobkyni zálohu ve výši 4 000 000 Kč, poskytnutou podle dodatku č. 3B ze dne 5. 6. 2002 (dále jen „dodatek č. 3B“) ke smlouvě o provádění factoringu účetních a směnečných pohledávek uzavřené dne 5. 6. 2002 mezi žalobkyní a společností (dále jen „smlouva o provádění factoringu“), přičemž tato povinnost byla dne 2. 9. 2002 připsáním částky 246 650,20 USD na účet žalobkyně (prostřednictvím akreditivu otevřeného „D. banka“) splněna.

Výhradám žalobkyně, podle kterých žalovaní skutečnosti „týkající se důvodu vystavení směnky a způsobu úhrady dlužné částky“ uvedli až po uplynutí lhůty pro podání námitek, soud prvního stupně nepřisvědčil, maje včasné námitky žalovaných, obsahující vylíčení konkrétního důvodu vystavení směnky i tvrzení o tom, že závazek směnkou zajištěný zanikl splněním, z hlediska určitosti za postačující. Vylíčení, jak ke splnění směnkou zajištěného závazku došlo, je přitom třeba posoudit jako

„pouhé doplnění tvrzení a nikoliv jako novou námitku“.

V r c h n í s o u d v Praze rozsudkem ze dne 8. 1. 2007 rozsudek soudu prvního stupně změnil a směnečný platební rozkaz ponechal v platnosti.

Odvolací soud na rozdíl od soudu prvního stupně uzavřel, že námitka zániku směnkou zajištěné pohledávky „tak, jak byla podána“ je „natolik neurčitá, že nikdy nemůže být důvodná“. Včas podané námitky žalovaných podle odvolacího soudu neobsahují „podrobný popis konkrétního případu, k němuž se předmětná zajišťovací směnka vztahovala“, přičemž žalovanými provedené vyličení této skutečnosti až po uplynutí lhůty k podání námitek nelze považovat za pouhé doplnění námitek, ale za námitku novou a tudíž opožděnou, k níž již není možné přihlížet. Odvolací soud proto (maje jinak ve shodě se soudem prvního stupně další námitky, které žalovaní proti směnečnému platebnímu rozkazu uplatnili, za nedůvodné) uzavřel, že směnečný platební rozkaz byl vydán po právu.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala první žalovaná dovolání, odkazujíc co do jeho přípustnosti na ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. a co do důvodu na ustanovení § 241 odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř., tj. namítajíc, že:

- 1) řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci a*
- 2) rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci.*

Dovolatelka především nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, podle kterého je námitka založená na tvrzení, že směnkou zajištěný závazek byl již splněn, neurčitá. Zdůrazňujíc, že ve včas podaných námitkách popsala důvod vystavení směnky a současně též uvedla, že směnkou zajištěný závazek již dlužník „splatil“, dovozuje, že uplatněné námitky jsou určité, když „plně postihují kauzu směnky i to, jak důvod vystavení směnky odpadl“. Podrobné vyličení okolností, za nichž došlo k zániku směnkou zajištěné pohledávky, je pak nutné podle názoru dovolatelky považovat nikoliv za novou námitku, ale jen za doplnění tvrzení obsažených již ve včas uplatněných námitkách.

Vadu řízení, jež mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, spatřuje dovolatelka v tom, že odvolací soud neprovedl důkaz výpovědi svědka Ing. P., jehož výslech (k tvrzenému zaplacení směnkou zajištěného závazku) navrhovali žalovaní již v podaných námitkách.

Proto požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc tomuto soudu vrátil k dalšímu řízení.

Žalobkyně se ve vyjádření k dovolání ztotožnila se závěry odvolacího soudu, akcentujíc, že žalovaní uvedli ve svých námitkách pouze to, že závazek byl splacen, aniž by současně rozvedli, jakým způsobem a kdy k úhradě došlo. Konkrétní skutečnosti týkající se důvodu vystavení směnky a způsobu úhrady dlužné částky vyličili až v průběhu námitkového řízení, tj. až po uplynutí zákonné lhůty pro podání námitek, navíc tato pozdější tvrzení na podané námitky ani nenavazují (liší se data úhrady a uvedené měny, v nichž měla být dlužná částka zaplacená). Žalobkyně proto navrhuje, aby Nejvyšší soud dovolání zamítl.

V průběhu dovolacího řízení, poté, co rozsudek odvolacího soudu nabyl právní moci, žalobkyně, odkazujíc na ustanovení § 107a o. s. ř., navrhla, aby na její místo vstoupila společnost C. E., a. s., na kterou byla směnka, o jejíž zaplacení v dané věci jde, indosována. Vzhledem k tomu, že ustanovení § 107a o. s. ř. pro dovolací řízení neplatí (srov. § 243c odst. 1 o. s. ř.), dovolací soud k uvedenému návrhu žalobkyně nepřihlížel.

Dovolání první žalované je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. a je i důvodné.

Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Jak je zřejmé z odůvodnění rozhodnutí odvolacího soudu, důvodem, pro který ponechal (na rozdíl od soudu prvního stupně) směnečný platební rozkaz (mimo jiné ve vztahu k první žalované) v platnosti, byl závěr o neurčitosti námitky, v níž se první žalovaná dovolávala zániku směnkou zajištěné pohledávky. Tento závěr však Nejvyšší soud nesdílí.

Podle ustanovení § 175 o. s. ř. předloží-li žalobce v prvopisu směnku nebo šek, o jejichž pravosti není důvodu pochybovat, a další listiny nutné k uplatnění práva, vydá na jeho návrh soud směnečný (šekový) platební rozkaz, v němž žalovanému uloží, aby do tří dnů zaplatil požadovanou částku a náklady řízení nebo aby v téže lhůtě podal námitky, v nichž musí uvést vše, co proti platebnímu rozkazu namítá. Směnečný (šekový) platební rozkaz musí být doručen do vlastních rukou žalovaného. Nelze-li návrhu na vydání platebního rozkazu vyhovět, nařídí soud jednání (odstavec 1).

Nepodá-li žalovaný včas námitky nebo vezme-li je zpět, má směnečný (šekový) platební rozkaz účinky pravomocného rozsudku. Pozdě podané námitky nebo námitky, které neobsahují odůvodnění, soud odmítne. Podané námitky soud odmítne též tehdy, podal-li je ten, kdo k podání námitek není oprávněn (odstavec 3). Podá-li žalovaný včas námitky, nařídí soud k jejich projednání jednání; k námitkám později vzneseným však již nelze přihlížet. V rozsudku soud vysloví, zda směnečný (šekový) platební rozkaz ponechává v platnosti nebo zda ho zrušuje a v jakém rozsahu (odstavec 4).

K otázce povahy a účelu řízení o námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu se Nejvyšší soud v obecné rovině vyslovil již v rozsudku uveřejněném pod číslem 31/2008 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, ve kterém uzavřel, že na rozdíl od účinků odporu podaného proti platebnímu rozkazu, včas podané a odůvodněné námitky vydaný směnečný platební rozkaz neruší, nýbrž se v jimi vymezeném rozsahu pouze odkládá právní moc a vykonatelnost směnečného platebního rozkazu. Na základě podaných námitek soud v námitkovém řízení rozhodne, zda směnečný platební rozkaz bude ponechán v platnosti nebo zda bude zrušen a v jakém rozsahu.

Předmětem námitkového řízení mohou být, jak plyne z výše uvedeného, pouze námitky včasné a odůvodněné. Za odůvodněné lze přitom považovat jen takové námitky, z jejichž obsahu je zřejmé, v jakém rozsahu je směnečný platební rozkaz napadán a (současně) na jakých skutkových okolnostech žalovaný svou obranu proti směnečnému platebnímu rozkazu zakládá.

Žalovaný nemůže – se zřetelem k zásadě koncentrace řízení o námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu – po uplynutí lhůty k podání námitek uplatňovat takovou obranu, která nebyla uvedena již v námitkách. Nic mu však nebrání v tom, aby i v této fázi řízení uváděl nové skutečnosti, jež mohou mít – podle jeho názoru – význam pro posouzení důvodnosti obrany již (v námitkách řádně) uplatněné. Takové skutečnosti pak nelze považovat (směřují-li vsutku jen k doplnění dříve uplatněné námitky) za námitky nové (a tudíž opožděné), k nimž by již soud nesměl (v intencích zákazu formulovaného v ustanovení § 175 odst. 4, části věty první za středníkem, o. s. ř.) přihlížet.

Mají-li mít námitky proti směnečnému platebnímu rozkazu (tak jako v posuzované věci) původ v mimosměnečných vztazích účastníků, se směnkou toliko souvisejících (tzv. kauzální námitky), bude požadavek na řádné odůvodnění námitek naplněn zásadně jen tehdy, jestliže žalovaný v námitkách alespoň stručně vylíčí obsah tzv. směnečné smlouvy, jež byla bezprostředním důvodem vzniku směnky, popř. závazku konkrétního směnečného dlužníka (např. uvede, že podle konkrétního ujednání účastníků směnka zajišťovala určitou kauzální pohledávku) a dále vymezí skutečnost, v jejímž důsledku by měl být zproštěn povinnosti směnku zaplatit (např. že pohledávka směnkou zajištěná již byla zaplacená, zanikla započtením, uzavřením dohody o narovnání apod.).

Jak je zřejmé z obsahu spisu, dovolatelka ve včasných námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu uvedla, že směnka byla vystavena k zajištění pohledávky žalobkyně vůči společnosti z titulu vrácení zálohy poskytnuté (na základě dodatku č. 3B ke smlouvě o provádění factoringu) na odkup v budoucnu vzniklých pohledávek ve výši maximálně 4 000 000 Kč. Současně ve skutkové rovině tvrdila, že záloha byla (zcela včetně provize a úroků) splacena do 31. 8. 2002, neboť „balance v září 2002 je nulová“.

Z takto formulovaných námitek je nepochybně rozpoznatelný jak důvod vystavení směnky (kauza směnky), tak i způsob zániku směnkou zajištěné pohledávky (zaplacením). Jestliže dovolatelka v průběhu řízení před soudem prvního stupně (po uplynutí lhůty k podání námitek proti směnečnému platebnímu rozkazu) po skutkové stránce konkretizovala okolnosti úhrady směnkou zajištěné pohledávky, tvrdíc, že se tak stalo dne 2. 9. 2002 platbou „D. banka“ ve výši 246 650,20 USD, nešlo o – z pohledu ustanovení § 175 o. s. ř. – novou a tudíž opožděnou obranu.

Nejvyšší soud proto rozhodnutí odvolacího soudu – založené na nesprávném závěru o neurčitosti včasných námitek proti směnečnému platebnímu rozkazu – v rozsahu dovoláním první žalované dotčeném zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, část věty za středníkem, a odst. 3, věta první, o. s. ř.).